

(1923–24). – С. 1–25; Как се очертават граничните между вярата и разума научни проблеми в миросгледа на един новокантиански философ (Ото Либман † 1912) // Там само. – С. 27–68; Произходението на идеята за чужди преживявания и на нашето естетическо и етическо отношение към тях, според учението на Теодор Липс за «вчувствуването» // Там само. – С. 261–320; Със скептика – младеж при Хекела // Годишник на Софийския университет. Богословски факултет. – Т. 7 (1929–30). – С. 177–218; Естествено развитие и богооткровена свръхестествана помощ // Там само. – С. 219–240; Потребност от религия : Реферат пред гимназисти и педагогисти. – София, 1930. – 16 с. (перевид. : София, 1931. – 11 с.; София, 1937. – 10 с.; Русе, 1940. – 16 с.); ИМКА (Youngmen Christian association – Момчешко християнско дружество). – [София], [1930]. – 32 с.; Различните значения на думата «вяра» // Философски преглед. – 1931. – Кн. 2. – С. 148–156; Потребност от откровение. – София, 1931. – 16 с.; Недостатъчност на методите на историзма, психологизма и интелектуализма за ориентиране по проблемата за религията // Годишник на Софийския университет. Богословски факултет. – Т. 8 (1930–31). – С. 25–48; Задачите на християнската апологетика // Там само. – Т. 9 (1931–32). – С. 1–48; Младежът-комунист и младежът-християнин пред социалния въпрос. – София, 1933. – 43 с.; Религиозни търсежи и постижения на учащата се младеж. – София, [1933]. – 103 с.; Свещеният огън и други разкази [Кн. 1]. – София, 1934. – 144 с.; Кн. 2 : Серафимчетата и кръстът и други разкази. – Русе, 1938. – 127 с. [під псевдонімом: Дядо Е.]; Българската екзархия в Цариград // Годишник на Софийския университет. Богословски факултет. – Т. 10 (1932–33). – С. 1–32; Т. 11 (1933–34). – С. 1–64; Със скептика – младеж при Спенсера. (Вяра в агностицизма) // Там само. – Т. 12 (1934–35). – С. 1–52; 12-те главни научни въпроси за религията и нейната свръх-научна същина // Там само. – Т. 13 (1935–36). – С. 1–58; Парламентаризъм и безотговорност в Българската църква // Там само. – Т. 14 (1936–37). – С. 1–38; Вяра и разум : Сказка, държана пред студентските християнски д-ва в София и Берн и пред учащите се и гражданите в Пловдив. – София, [1939]. – 22 с.; Вяра и разум : Апологет. статии. – Русе, 1940. – 192 с.; Вяра в разума : Елементи на вяра в основите на нашето познание. – Русе, 1940. – 27 с.; Въводни мисли и материали за работата по «Историята на религиите» в Богословския факултет // Годишник на Софийския университет. Богословски факултет. – Т. 17 (1939–40). – С. 1–56; Материали за работата по «Историята на религиите» в Богословския факултет // Там само. – Т. 18 (1940–41). – С. 1–16; Псевдомонашество // Там само. – Т. 18 (1940–41). – С. 1–10; Гнезда на съмнения във вярата // Там само. – Т. 19 (1941–42). – С. 1–36; Отрицатели на религията ли са българските поети и писатели? // Там само. – Т. 19 (1941–42). – С. 1–40; Нехристиянски обичаи при погребенията в нашите градове // Там само. – Т. 19 (1941–42). – С. 1–22; Неправомерни увеличения на епископите в България // Там само. – Т. 19 (1941–42). – С. 1–18; Възможно ли е да се допусне нравствена отговорност, когато се отрича свободата на во-

лята? // Там само. – Т. 19 (1941–42). – С. 1–42; Кратък наръчник по християнска апологетика. – Ч. 1 : В борба с религиозните съмнения. – София, 1942. – 204, 7 с.; Народни поверия, обреди и обичаи (материали по история на религиите) // Годишник на Софийския университет. Богословски факултет. – Т. 20 (1942–43). – С. 1–92; Социално-етически възгледи. Избрани слова и беседи / Съставителство свещеник Георги Гугов. – Пловдив, 2005. – 63 с.

Упоряд.: Юбилеен сборник по миналото на Копривщица. – [Т. 1] : 20 април 1876 год. – 20 април 1926 год. : По случай 50-годишнината от Копривщенското въстание. – София, 1926. – 770 с.; Т. 2 : Юбилеен сборник Копривщица 1837–1937 : по случай 100 годишнината от рождението на Любен Каравелов. – София, 1937. – 453 с.; Нашата модерна догматическа наука : Рецензия и отзиви от професори Евтимий, Поснов и Гяуров, свещеници Попсимеонов, Попйорданов и пр. [против Димитър Дюлгероv] / Събрал Архим. Евтимий. – София, 1930. – 76 с.;

Арх.: IP НБУВ. – Ф. 304. – Дис. 2000; ЦДИАУК. – Ф. 711. – Оп. 3. – Спр. 2796, 3157.

Опубл. дж.: Извлечение из журналов Совета Киевской духовной академии за 1907–1908 учебный год. – К., 1908. – С. 417–419, 488–489, 493.

Лит.: Михалчев Д. [Рец. на:] Арх. Евтимий Сапунджиев. «Със скептика – младеж при Хекел» // Философски преглед. – 1930. – Кн. 5. – С. 522–552; Маджуров Н. Несторът на българската богословска мисъл. (По случай 50 години от смъртта на проф. архимандрит д-р Евтимий Сапунджиев) // Годишник на Софийския университет. Богословски факултет (Нова серия). – Т. 3 (1999). – С. 161–191; Цацов Д. Българска православна религиозна философия (Проблемно-библиографски профил) // Религиите в Европа и бъдещето на Православието. – София, 2006. – С. 65–81; Димитрова Н. Дебати около български гностицизъм – XX век. – Велико Търново, 2008. – С. 8–9, 52–56; Ткачук М. Л., Пастушенко Л. А. До життепису Петра Кудрявцева: із матеріалів слідчої справи 1938–1939 років // Магістеріум. – Вип. 47. Историко-філософські студії. – К., 2012. – С. 78–79; Терзиева М. Редакторы религиозной детско-юношеской периодической печати в Болгарии (1877–1944) – опыт создания коллективного портрета // ФЭН-Наука : Периодический журнал научных трудов. – 2013. – № 4 (19). – С. 15–17.

В. В. Бурега

ЄВФИМІЙ (ХРЕНОВСЬКИЙ Іван Пахомович) [рос. Евфимий (Хреновский Иван Пахомович)] (1809–11[23].05.1862), архимандрит РПЦ, випускник КДА – церк. педагог та адміністратор.

Нар. у с. Хренове Воронежського пов. та губ. (нині – Бобровського р-ну Воронежської обл. РФ) у сім'ї священника місцевої Свято-Покровської церкви. З вересня 1825 навчав-

ся у Воронежській ДС, після закінчення якої (влітку 1833) одружився і прийняв священство: 18.03.1834 рукопокладений у сан ієрея Йоано-Богословської церкви с. Ліва Россош Коротояцького пов. Воронежської губ. (нині – Каширського р-ну Воронежської обл.). 10.04.1834 переведений на посаду священника Свято-Троїцької церкви слоб. Карпенково Острогозького пов. Воронежської губ. (нині – село у Каменському р-ні Воронежської обл.). З 15.12.1834 служив у Свято-Покровській церкві повітового м. Острогозька (нині – райцентр Воронежської обл.).

Овдовівши, вирішив присвятити подальше життя чернечому служінню. Звільнившись з посади (13.02.1837), виїхав до Києва, де в липні 1837 склав вступні іспити до КДА. Навчаючись у нижчому відділенні (1837–39), прийняв чернецтво (чин постригу звершено єпископом Інокентієм (Борисовим) 25.09.1838); під час навчання у вищому відділенні (1839–41) був рукопокладений у сан ієродиякона та ієромонаха. Закінчив КДА зі ступ. магістра богослов'я і словесних наук (подання Конференції КДА від 19.07.1841 затверджено ухвалою Св. Синоду від 09–18.12.1842).

У 1840-х служив в Орловській єпархії, де обіймав посади ректора (доглядача) Лівенських (27.08.1841–24.08.1846) і Севських (25.08.1846–24.01.1850) духовних уч-щ. 25.01.1850 призначений інспектором і професором церк. історії Казанської ДС. З 17.05.1852 – ректор і професор богослов. наук Подільської ДС, настоятель Свято-Троїцького чол. монастиря у м. Кам'янець-Подільський (08.07.1852 піднесений до сану архімандрита). Залишивши (за власним бажанням) пед. діяльність, з 29.10.1856 служив настоятелем Хрестовоздвиженського чол. монастиря у м. Слободський В'ятської губ. (нині – Кіровської обл. РФ), де помер і похований.

Упродовж багаторічної сумлінної служби мав церк. і держ. відзнаки, у т. ч. – орден Св. Анни 2-го ступ. (1861).

Арх.: ЦДІАУК. – Ф. 711. – Оп. 1. – Спр. 1262, 1422, 1888.

Опубл. дж.: Списки иерархов и настоятелей монастырей Российской Церкви / сост. П. М. Строев. – СПб., 1877. – Стлб. 552, 805; Николаев А. И. Списки воспитанников, окончивших полный курс семинарских наук в Воронежской духовной семинарии за истекшее столетие (1780–1880) // Прибавления к Воронежским Ев. – 1882. – № 12. – Приложение. – С. 184; Акты и документы, относящиеся к истории Киевской Академии. – Отд. III (1796–1869 гг.). – Т. 5 (1823–1869 гг.) / с предисл., введ. и прим. проф. прот. Ф. И. Титова. – К., 1915. – С. 369–370, 381, 407–408, 410.

Літ.: Пинегин Г., прот. Настоятели Слободского, прежде Богоявленского, ныне Крестовоздвиженского, 3-го класса, мужского монастыря // Вятские Ев. – 1866. – № 1. – Ч. неофиц. – С. 24–25; Синицкий Д. А. Исторические сведения о Подольской духовной семинарии. – Каменец-Подольск, 1866. – С. 57; Він же. Каменецкий Свято-Троицкий первоклассный монастырь // Подольские Ев. – 1868. – № 21. – Ч. неофиц. – С. 674; Благовецкий А. А. История Казанской духовной семинарии с восемью низшими училищами за XVIII–XIX ст. – Казань, 1881. – С. 315–316, 326.

М. Л. Ткачук

ЄДЛІНСЬКИЙ Георгій Михайлович [рос. Едлинский Георгий Михайлович] (15[28].04.1902–22.12.1988), протоієрей, студент КПБА – священнослужитель Укр. екзархату РПЦ, церк. адміністратор і педагог. Син протоієрея Михайла Єдлінського.

Нар. у м. Києві у сім'ї викладача КДС і настоятеля Києво-Подільської в ім'я Різдва Йоана Предтечі (Борисоглібської) церкви. Здобувши початкову освіту в Києво-Подільському ДУ (1911–16), у 1916–19 закінчив 3 класи КДС. У 1919 навчався у Київ. кадетському корпусі (до його розформування). Склавши іспит на атестат зрілості у київ. гімназії «Общества Благоустройства» (1920), навчався у КПБА (1920–24). Після її закриття у 1924 завершував богослов. освіту, відвідуючи приватні лекції в оселях професорів (протоієрея Олександра Глаголева, В. І. Екземплярського, В. З. Завитневича, П. П. Кудрявцева, В. П. Рибінського та ін.). Під керівництвом колишнього професора богослов'я Ун-ту Св. Володимира протоієрея Павла Светлова підготував дис. «История русской апологетики», за яку здобув ступ. канд.